

SOSYAL MEDYADAN HAKARET SUÇLARINDA YENİ DÖNEM

| Av. Dr. Halil POLAT

I. GİRİŞ

Kamuoyunda 9. Yargı Paketi olarak bilinen 7531 sayılı kanunla yapılan değişiklikler **14/11/2024 tarihli** Resmî Gazete’de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir. Sosyal medyadan işlenen hakaret dosyalarının oluşturduğu iş yükünü azaltmak amacıyla TCK m. 75, 125 ve CMK m. 253 hükümlerinde değişiklik yapılarak, hakaretin TCK m. 125/2’de tanımlanan şekliyle işlenmesi hâli uzlaştırma kapsamından çıkarılarak önödeme kapsamına alınmıştır. Bu çalışmada, 7531 sayılı kanunla yapılan değişikliklerin hakaret suçuna etkisini ele alacağız.

II. YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN HAKARET SUÇUNA ETKİSİ

■ TCK m. 125/2 önödeme kapsamına alınmıştır:

TCK m. 125/2 hükmünde düzenlenen “*Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkrafta belirtilen cezaya hükmolünür.*” şeklindeki suç uzlaşma kapsamından çıkarılıp önödeme kapsamına alınmıştır. TCK m. 125/2’deki suçun m. 125/3-b veya c bentlerindeki nitelikli hallerle yahut 125/4’teki aleniyet unsuruyla birleşmesi hallerinde de uzlaşma hükümleri uygulanmayacak; önödeme hükümleri uygulanacaktır (TCK m. 75/6-a.2, CMK m. 253/3)

■ **Sosyal medyadan hakaret:** Hakaret suçunun TCK m. 125/2 bağlamında sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi hâlinde önödeme hükümleri uygulanacaktır. Örneğin eski adıyla Twitter’dan (X’ten), Facebook, Instagram vb. sosyal medya uygulamalarından yahut cep telefonundan (SMS veya whatsapp yahut başka bir uygulama ile) iletişim kurarak hakaret edilmesi hâlinde 14/11/2024 tarihinden itibaren işlenen suçlarda önödeme hükümleri uygulanacak; uzlaşma hükümleri uygulanmayacaktır. Önödeme prosedürü sonuçsuz kalırsa dava açılacaktır.

Alenen işlenmesi de önödeme kapsamındadır: TCK m. 125/2’deki suçun TCK m. 125/4 uyarınca alenen işlenmesi hâlinde de önödeme hükümleri uygulanacaktır. Özellikle sosyal medyadan işlenen hakaretlerde aleniyet unsuru gerçekleşmiş olacaktır.

Önödeme miktarı: Önödeme miktarı TCK m. 125/2 durumunda 9.000 TL (örneğin tartıştığı kişiye mesaj atarak hakaret edilmesi); suçun alenen işlenmesi hâlinde (m. 125/2,4) 10.500 TL olacaktır. Örneğin sosyal medyadan hakaret edilmesi durumunda önödeme miktarı 10.500 TL’dir.

■ **TCK m. 125/2'deki suçun işleniş şekli:** Bilindiği üzere 7531 sayılı kanunla yapılan değişiklikten önce TCK m. 125/2'de düzenlenen suç 1. fıkradaki suçtan ceza olarak ve uygulanacak diğer hükümler açısından farklı değildi. Zira ikinci fıkra hükmü birinci fıkraya atıf yapmaktaydı. Bunun sonucu olarak, bu suçun işlenme şekliyle ilgili öğretide ve uygulamada çok derin inceleme ve tartışma yapılmamaktaydı; zira sonuçları farklı değildi. 7531 sayılı kanunla birinci fıkradaki hakaret fiili uzlaştırma kapsamında bırakılıp ikinci fıkradaki suç önödeme kapsamına alındığı için, bu iki fıkradaki hakaret fiilinin işlenme şekli önemli hale gelmiştir. Bu bakımdan, ikinci fıkradaki “sesli”, “yazılı” veya “görüntülü” bir ileti ibarelerinden ne anlaşılması gerektiği açıklanmalıdır. Buna göre aşağıdaki eylemlerin bu fıkra hükmüne girdiği kabul edilmelidir:

- Sosyal medya üzerinden kişiye yazılı, sesli, şekilli, fotoğraflı veya videolu bir iletiyle hakaret edilmesi (örneğin bir gönderinin altına muhatabı hedef alan hakaret içerikli yorum yapılması)
- Kişiye sosyal medya uygulamalarından ya da ileti göndermeye yarayan diğer uygulamalardan (SMS, Whatsapp, Skype vs.) sesli, yazılı veya görüntülü bir ileti yollanmak suretiyle hakaret edilmesi,
- Sosyal medya uygulamalarından direkt mesaj (DM) yoluyla hakaret edilmesi,
- Mail yoluyla hakaret edilmesi,
- Mektup, telgraf veya faks yoluyla hakaret edilmesi,

Telefonda hakaret etmek: Suçun uygulamada en sık karşılaşılabilecek işleniş şekillerinden biri, kişinin telefonda konuştuğu kişiye hakaret etmesi halidir. Kanaatimize göre burada da esasen bir iletim sistemi kullanıldığından ortada bir “ileti” vardır ve eylem m. 125/2 kapsamında değerlendirilmelidir. Öğretide bir görüş de telefonda hakaret etmeyi TCK m. 125/2 kapsamında mütalaa etmektedir¹. Yargıtay da aynı kanaattedir:

Hakaret suçunun huzurda işlenmemesine rağmen, Kanun tarafından huzurda işlenmiş gibi cezalandırılan hali ise, ileti yoluyla yapılan hakarettir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125 inci maddesinin ikinci fıkrasında; fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükümlenir. demek suretiyle, tahkir edici nitelikteki fiilin, ileti yoluyla mağduru hedef alması durumunda failin huzurda hakaret etmiş gibi cezalandırılacağı belirtilmiştir. Buna göre, hakaret içeren bir mektup, **telefon konuşması** veya yazılı bir mesaj huzurda söylenmiş gibi cezalandırılacaktır (Y4.CD, 21/11/2023 T., 2021/15495 E., 2023/24322 K.)

Televizyondan/radyodan hakaret etmek: TV ve radyo da bir iletim sistemi kullandığından, televizyon ve radyo yoluyla yapılan hakaretler de TCK m. 125/2 hükmü kapsamındadır.

TCK m. 125/2'deki suç da huzurda hakaret niteliğindedir ve gıyapta hakareti düzenleyen 125/1-ikinci cümleyle bir ilgisi yoktur.

¹ Devrim Aydın, Türk Ceza Kanunu'nda Hakaret Suçu, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, MÜHFHAD, Yıl 2013, Cilt: 19 Sayı: 2, s. 903-904.

Mağdur tesadüfen öğrenmişse: İleti yoluyla hakarete, failin kullandığı vasıtalar ile mağduru hedef aldığını bilmesi ve mağdur tarafından bu fiilin öğrenileceğini istemesi gerekir. Şayet ileti mağdurdan başka birisine gönderilmiş ancak tesadüfen mağdur tarafından öğrenilmiş ise, huzurda hakaret suçu oluşmayacaktır. Zira, fail mağdurun hakareti öğrenmesi kastıyla hareket etmemiştir. Bu durumda fail ancak ihtilat kastıyla hareket etmiş ve şartları oluşmuş ise, gıyapta hareket suçundan cezalandırılabilir (Y4.CD, 21/11/2023 T., 2021/15495 E., 2023/24322 K.) Bu durumda eylem 125/1'e girmediğinden, önödeme değil, uzlaşma hükümleri uygulanır.

■ **Kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçunda uzlaşma ve önödeme hükümleri uygulanmaz:**

TCK m. 125/3-a kapsamındaki “*hakaret suçunun kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenmesi*” hâli önödeme kapsamına alınmamıştır. Söz konusu değişiklikten önce de şikâyete tâbi olmadığı için ve CMK m. 253'te özel olarak sayılmadığı için uzlaşmaya da tâbi değildi. Yeni dönemde kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçu uzlaşma, önödeme ve şikâyete tâbi değildir. Suçun TCK m. 125/2 yoluyla işlenmesi hâlinde de önödeme hükümleri uygulanmaz.

■ **TCK m. 125/1 uzlaşma kapsamındadır; önödeme hükümleri uygulanmaz**

TCK'nın 125. maddesinin 1. fıkrasındaki suç ile, bu fıkradaki suçun m. 125/3-b,c ve 4. fıkradaki hallerle birleştiği hâllerde suçun uzlaştırma hükümleri uygulanacak; önödeme hükümleri uygulanmayacaktır.

III. TCK m. 125/1 ve 2. FIKRADAKİ HÂLLERİN TEK SUÇ OLUŞTURACAK ŞEKİLDE BİR ARADA BULUNMASI HÂLİ

Günlük hayatta öyle bazı olaylar olur ki, TCK m. 125/1 ve m. 125/2'deki işleniş şekilleri tek suç veya zincirleme suç oluşturacak şekilde bir arada olabilir. Örneğin fail komşu dükkanı işleten mağduru telefonda aradığında çıkan tartışmada ona hakaret edip hemen ardından telefonu kapatarak mağdurun dükkanına girip yüzüne karşı da hakaret ederse, birbirinin devamı niteliğinde tek suç oluşturan hakaret eyleminden söz edilir. İşte böyle durumlarda hem 125/1 hem de 125/2 hükümleri söz konusu olduğundan, önödeme ve uzlaştırma yollarından hangisine başvurulacağı gündeme gelebilir. Yine bunun gibi, TCK m. 43/1 kapsamında hakaret suçunun aynı kişiye karşı aynı suç işleme kararı kapsamında birden çok kez işlenmesi hâlinde bu suçlardan birisi m. 125/1, diğeri m. 125/2 kapsamında kalırsa aynı sorun ortaya çıkacaktır. Kanunda bu gibi durumlara dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimize göre, en son işlenen suçun tâbi olduğu rejim (önödeme veya uzlaştırma yolu) uygulanmalıdır. Zira tek suç olan eylem devam etmekte ve son gerçekleştirilen eylemle sona ermektedir. Ancak yine de bu hususta açık bir düzenleme yapılarak, birden fazla hakaret eyleminin tek

hakaret suçunu oluşturduğu durumlarda örneğin önödeme yolunun uygulanması gerektiği hükme bağlanabilir.

IV. DEĞİŞİKLİKLERİN YÜRÜRLÜĞÜ MESELESİ ve DERDEST DOSYALAR

Bu değişiklikler, 7531 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 14/11/2024 tarihi itibarıyla “**soruşturma veya kovuşturma aşamasında bulunan dosyalarda**” uygulanmayacaktır (7531 sayılı kanunla CMK’ya eklenen geçici m. 7/2). Bu dosyalarda önceki uzlaştırma sisteminin uygulanmasına devam edilecektir. Hükümde “*soruşturma veya kovuşturma aşamasında bulunan dosyalardan*” söz edildiği için, kanaatimize göre 14/11/2024 tarihinden önce işlenmiş olmakla birlikte şikâyet konusu yapılmadığı için henüz soruşturma konusu olmamış suçlarda önödeme kuralları uygulanabilecektir. Zira bu gibi durumlarda henüz CMK m. 6/1-c anlamında “yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesi” söz konusu olmamıştır ve soruşturma başlamamıştır. Kanaatimize göre CMK’ya eklenen geçici m. 7/2 hükmündeki belirleme isabetli olmamıştır. Kanun teklifinin meclise sunulan ve Adalet Komisyonu’ndan geçen hâlinde söz konusu hüküm “*Soruşturma veya kovuşturma evresinde olup da bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla uzlaşmanın sağlanmış olduğu dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 253 üncü maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik ve 5237 sayılı Kanununun 75 inci maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklik uygulanmaz.*” şeklinde idi. TBMM Genel Kurulu’ndaki görüşmelerde verilen önerge ile “Soruşturma veya kovuşturma evresinde olup da bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla uzlaşmanın sağlanmış olduğu” ibaresi “**Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla soruşturma veya kovuşturma evresinde bulunan**” şeklinde değiştirilmiştir. Teklifin ilk ve komisyondan geçen hâli daha açık bir ifade içermekte olup, önerge ile yapılan değişiklik uygulamada bazı tereddütleri beraberinde getirecektir. Örneğin 14/11/2024 tarihinden önce soruşturma aşamasında olup da uzlaştırma girişiminin sonuçsuz kaldığı suçlar açısından önödeme hükümleri uygulanmayacağından, bu durum bize göre TCK m. 7 hükmündeki lehe yasanın uygulanmasına dair kurala da aykırılık oluşturacaktır. Kanun metni teklifin ilk halindeki gibi kalmış olsaydı, uzlaşma gerçekleşmişse uzlaşma; gerçekleşmemişse önödeme sistemi uygulanıp işin içinden çıkılacaktı.

V. VERİLECEK KARAR ve SUÇUN TEKRAR İŞLENMESİ

■ Önödeme ile sonuçlanan dosyalarda soruşturma aşamasında KYOK, kovuşturma aşamasında düşme kararı verilecektir.

■ **Tekrar hakaret suçunu işleme:** Hakaret suçu TCK m. 75/6. fıkrada sayıldığından, aynı fıkra göre “Bu fıkra kapsamındaki suçların beş yıl içinde tekrar işlenmesi hâlinde fail hakkında aynı suçtan dolayı önödeme hükümleri uygulanmaz.” Görüldüğü üzere, önödemeye tâbi hakaret suçunun işlenmesinin ardından 5 yıl için içinde tekrar aynı suç işlendiğinde önödeme hükümleri uygulanmaz. Yeni düzenleme ile

uzlaşma kapsamından da çıkarıldığı için, uzlaşma hükümleri de uygulanmaz ve dava açılır. Kanaatimize göre 5 yıllık süre, önödeme nedeniyle verilen KYOK veya düşme kararının kesinleşmesinden itibaren başlar. Örneğin aslında söylediği sözlerin hakaret olmadığını düşünen fail (özellikle hakaret oluşturup oluşturmayacağı hususunda tereddüt uyandıran sözler kullandığında), önödeme imkânını kaçırmamak için önödeme ihtarına uyabilir ve buna rağmen verilecek KYOK veya düşme kararına karşı itiraz veya istinaf yoluna gidebilir. Bu gibi durumlarda, karar kesinleştiğinde 5 yıllık süre işlemeye başlar.

VI. KARŞILIKLI HAKARET HÂLİNDE UYGULAMA

Önödeme hakaret suçu TCK m. 129/3 hükmü kapsamında karşılıklı işlendiği takdirde de her iki tarafa önödeme ihtar çıkarılacaktır. Örneğin telefonda veya mesajlarda yahut bir gönderi altında yaptıkları yorumlarda birbirlerine hakaret eden kişiler için önödeme ihtar çıkarılacaktır. Önödeme ihtarına uyanlar hakkında KYOK veya düşme kararı verilecek; uymayanlar hakkında dava açılacak veya açılan davada ceza verilebilecektir. Ancak diğer tarafın işlediği hakaret suçundan KYOK veya düşme kararı verilmiş olsa da, ceza verilecek taraf için TCK m. 129/3 hükmü uygulanmalıdır. Diğer bir ifade ile, hakaretin karşılıklı işlenmesi nedeniyle ceza vermektен vazgeçilebileceği gibi, cezada indirim de yapılabilir.